

29.10.2004

TYÖNEUVOTTELU: MAAKUNTAKAAVAN SELVITYSTEN RIITTÄVYYS

- Paikka: Ympäristöministeriö, Kasarmikatu 25, Helsinki
kokoushuoneen F513 Fauna
- Aika: 29.10.2003 klo 9.30 – 14.15
- Läsnä: Harri Pitkäranta, ympäristöministeriö, puheenjohtaja
Maaret Stenström, ympäristöministeriö
Mauri Heikkonen, ympäristöministeriö
Heikki Kankaanpää, Hämeen ympäristökeskus
Kirsti Nieminen, Hämeen ympäristökeskus
Irmeli Kaartokallio, Hämeen ympäristökeskus
Mirja Karila-Reponen, Päijät-Hämeen liitto
Mari Lång-Kauppi, Päijät-Hämeen liitto
Jukka Mikkonen, Päijät-Hämeen liitto
Erkki Rope, Päijät-Hämeen liitto
Riitta Laitinen, Päijät-Hämeen liitto
- Poissa: Jukka Reinikainen, ympäristöministeriö
Pertti Heikkinen, Hämeen ympäristökeskus

1. Avaus ja läsnäolijoiden toteaminen
Harri Pitkäranta toimi tilaisuuden puheenjohtajana. Todettiin läsnäolijat.
2. Tilannekatsaukset ja keskustelut aiheittain selvitysten riittävydestä
Maakuntakaavan tilanne yleisemmin, Riitta Laitinen
Esiteltiin maakuntakaavatyön taustaa, aikataulua, nykyvaihetta ja jatkotyöskentelyä. Muistion liitteenä on esitellyssä käytetty PowerPoint –esitys ”29.10.04 neuvottelu ymssä”. Jaettiin luonnosvaiheen nähtävillä oloon liittyen tehty yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä. Keskustelussa nousi esiin:
 - luonnosvaiheen mahtuvuustarkastelussa ei ollut mukana asumisväljyys vaan se perustui asuntojen lisätarpeeseen
 - Päijät-Hämeen luonnosvaiheen rakennevertailua pidettiin hyvänä; YKR-areenalle voisi viedä esimerkiksi YKR-aineistojen hyödyntämisestä; muutenkin yhteenveto menettelystä on hyvä olla
 - Keskusteltiin valtuuston käynnistyspäätöksen valossa, onko kyseessä kokonaismaakuntakaava vai vaihekaava; maakuntakaavan on pidettävä sisällään samat elementit kuin seutukaavan, jotta se olisi kokonaiskaava ja jotta sillä voitaisiin kumota kokonaisseutukaava
 - Maakuntakaava voi olla luonteeltaan aktiivinen tai passiivinen; jatkokeskustelussa sovittiin peilattavaksi selvitysten riittävyttä tästä näkökulmasta; valtuuston käynnistyspäätöksessä aktiivinen ote suunnattiin taajamia ja maaseutua koskeviin kaavan osiin virkistykseen, suojelun, liikenteen ja teknisen huollon jäädessä passiivisemmaksi
 - Vanhan seutukaavan varaus ei yksin riitä uuden kaavan perusteluksi; perustelut ovat vähintäänkin aiemmassa kaavassa esitetyt – varausperusteiden tarkistaminen tässä tapauksessa
 - Selvitysten arvioitiin lähteneen myöhään liikkeelle – selvitysten valmistelu käynnistyi kuitenkin heti vuonna 2002 ja osa selvityksistä olikin jo käynnissä silloin. Ympäristöön liittyvät selvitykset ajoittuivat sulan maan aikaan 2003-04. Osa selvityksistä on vielä käynnissä ja ne valmistuvat ennen ehdotuksen lopullista muotoilemista.
 - Teemaryhmien perustamisesta heti kaavatyön alkuvaiheessa on hyviä kokemuksia Keski-Suomen liitossa, Päijät-Hämeessä teemaryhmien toimintaa ollut jo YVA-työpajan ja kulttuuriympäristön osalta, muita sidosryhmiä on kytketty myös eri yhteyksissä mukaan; aktiivisin vaihe on edessä ehdotuksen myötä, jolloin myös on tarve teemaryhmien aktiivisempaan osallistumiseen

Taajama-alueita koskevat selvitykset, Riitta Laitinen ja Mari Lång-Kauppi

- Kuntien muutosalueet, kuntakierrokset (PHL ja Maa ja Vesi 2003)

29.10.2004

- Asumisen mahtuvuustarkastelu asuntojen lisätarpeen mukaan, kuntakierros (PHL, 2004)
- Asumisen mahtuvuus- ja lisämaantarvetarkastelu asumisväljyyden perusteella, valmisteilla (PHL, 2004-2005)
- Palveluverkkoselvitys, valmisteilla (PHL, 2004-2005)
- Taloudellisten vaikutusten arviointi Päijät-Hämeen maakuntakaavassa selvitys, Mari Lång-Kauppi, 30.9.2003
- Hennan alueen kehityskuva –hankeselvitys (Suunnittelukeskus Oy/TerraPro Oy, 2004) ja hankkeeseen liittyen tehty Iso-Henna luontoselvitys (Leena Noko, 20.8.2004)
- Kaupan ja elinkeinoelämän näkökulma, Lahden kaupunkiseudun rakennemallityön kaupan toimijoiden haastatteluselitys (Jaakko Pöyry Infra/ JP-Terasto Oy, 2004)
- Holman risteyksen kaupallinen selvitys ja vaikutusten arviointi (Keskustakehitys Oy, 2002)
- Lahden Renkomäen liikenneasema ja tilaa vievän erikoiskaupan myymälät. Liikenteeseen ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (Suunnittelukeskus Oy, 2002)

Lisäksi on tehty väestöön ja työpaikkoihin liittyen:

- Maakunnan ammattirakenne-ennuste (PHKK, Viestinhallinta Oy, PHL, 2003)
- Kuntien ammattirakenne-ennusteet (Viestinhallinta Oy, 2004)
- Kunnittaiset väestö- ja työpaikkaennusteet (PHL, 2004)

Keskustelussa nousi esiin:

- luonnoksissa on kuntien toiveiden perusteella paljon mahdollisia kaupan sijoittumispaikkoja
- palveluverkkoselvitys tehdään ministeriön ohjeeseen tukeutuen ja se sisältää mm. ostovoiman siirtymää koskevan osion
- rakenteesta irrallaan olevat kaupan yksiköt erityisen huomion kohteena vahvistusvaiheessa
- valtakunnallisissa alueidenkäyttövaihtoehdoissa on kaupan osalta selkeät ohjeet
- kauppa ja väestö pidettävä yhdessä ja niillä voi olla eri tavoitevuosi kuin muulla maankäytöllä
- Hennan alueen selvityksessä on sanallisesti kuvattu vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja talouteen

Maaseutu-, virkistys- ja suojelualueita koskevat selvitykset, Mirja Karila-Reponen

- Arkeologiset täydennysinventoinnit ja muutospainealueiden arkeologiset arvot (Maakuntamuseo, 2003-2004)
- Päijät-Hämeen kylien kyläsuunnitelmien analysointi maakunnan suunnittelua varten (Mirja Karila-Reponen, 2003)
- Päijät-Hämeen kyläohjelma 2004 –2008 (Päijät-Hämeen kylät ry/kyläohjelmatyöryhmä)
- Maakunnallisesti arvokkaiden suojelualueiden luontoarvot (Enviro Oy, 2003-2004)
- Muutospainealueiden luontoarvojen esiselvitykset ja liito-oravaselvitykset (Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, 2003-2004)
- Kymijoen kanavaseudun luontoarvojen esiselvitykset (Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, 2004)
- Kuntien kulttuuriympäristöselvityshankkeet kolmessa eri EU-hankkeessa joista osa ylimaakunnallisia:
Kuntien kulttuuriympäristöselvitys 2003-2004 KUKUSE: Hartola, Heinola, Orimattila, Sysmä
Viiden kunnan kulttuuriympäristöselvitys VIRKU: Hollola, Asikkala, Artjärvi, Hämeenkoski, Padasjoki (2004 –2005)
Kuuden kunnan kulttuuriympäristöselvitys KUUSKU: Nastola, Kärkölä (2002 – 2004)
Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt (PHL, Hämeen ympäristökeskus, museovirasto 2004-2005)
- Maakunnallinen maisemaselvitys valmisteilla (Lahden ammattikorkeakoulu, PHL, Hämeen ympäristökeskus, 2005-2006)

Keskustelussa nousi esiin:

- Arkeologiset selvitykset tehtiin yhdessä sovitun kiireellisyys aikataulun perusteella, museovirasto tekee paikkatietokannan valmiiksi tammikuussa 2005

29.10.2004

- käynnissä olevat kulttuuriympäristöselvitykset eivät tulleet esille maakuntakaavan luonnosvaiheessa ja rakennemallityössä esitetty liitekartta oli vanhentunut
- kulttuuriympäristöselvitykset käynnissä ja maakunnallinen arvotus valmistuu Henrik Wagerin toimesta; työ on hyvässä mallissa
- maisemaselvitys on tarpeen kuten museovirastokin lausunnossaan totesi – selvitys on käynnistymässä maisema-arkkitehdin laatimalla selvityksellä, jota täydennetään paikkatietoaineistoon Kanta-Hämeen mallin mukaan perustuvalla aineistolla; ensimmäinen osa valmistuu maaliskuun loppuun mennessä
- suojelualueiden osalta maakuntakaavassa ”passiivinen ote”; seutukaavan suojelualueet siirretään tarkistuksen perusteella maakuntakaavan ja tehdään Natura-korjaukset
- maakunnallisesti merkittävien suojelualueiden varausperusteiden tarkistaminen (Enviro Oy) on neuvoteltu Hämeen ympäristökeskuksen kanssa ja selvitykset ovat kunnossa
- Luonnonsuojeluosasto tarkkana, mitkä alueet merkitään S- ja SL-merkinnöillä; valtion toteutusvastuu – maakuntakaavassa on lähtökohtaisesti samat SL-kohteet kuin seutukaavassakin
- Suojelualueilla ei ole voimassa metsälaki, mietittävä mitkä alueet halutaan metsälain piiriin
- Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa laajat luontokokonaisuudet ja ekologiset verkostot – maakuntakaavaan vähintäänkin seutukaavan viherverkosto tai selvitys laajoista luontokokonaisuuksista; tässä maakuntakaavassa ”passiivinen ote”
- Maakuntakaavan seutukaavaa yleispiirteisempi esitystapa mahdollistaa taajaman sisäisten virkistysalueiden osoittamisen esim. kohde- tai yhteystarvemerkinnoin
- ”Passiivisessa otteessa” virkistys- ja suojelualueet voidaan siirtää sellaisenaan maakuntakaavaan, mutta tarkistettavat ja päivitetyt alueet huomioiden merkitsemisessä. Sellaisenaan siirrettyille alueille perusteluina ovat vahvistetun seutukaavan perustelut
- Määräysten avulla voidaan turvata paikallisten virkistystarpeiden huomioon ottaminen
- aikataulu on selvitysten valmistumisen kannalta tiukka, ne ehtivät juuri ja juuri valmiiksi
- ennen ehdotusvaihetta on tarpeen järjestää vielä samanlainen neuvottelu, koska paljon on vielä selvityksiä tekeillä
- valtuuston on oltava tietoinen kaavan vaikutuksista Natura-alueisiin eikä se saa hyväksyä ehdotusta, joka heikentää Natura-alueiden suojeluarvot
- alueiden toteuttamistapa ja mitä arvoja Natura-alueilla suojellaan voivat merkitä reunaehtoja määräyksissä alueiden toteuttamiselle, vaikutuksia on ehkäistävä kaikin keinoin
- Natura-alueet on käytävä läpi alueelta; edellyttää neuvottelua PHL:n ja Hämeen ympäristökeskuksen kanssa
- kyläalueille esitetty loma-asumisen lisääminen ja kehittämismerkintöjen käyttö on linjassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa
- melualueilta mallia voisi ottaa Satakunnan pilottiselvityksestä, riittää kuitenkin että melu/hiljaiset alueet on käsitelty jotenkin esim. niihin alueisiin kytkeytyen (matkailu, virkistyskäyttö...), joissa hiljaisuudella on erityinen merkitys.

Liikennettä ja teknistä huoltoa koskevat selvitykset, Erkki Rope

- VT 12 vaihtoehdot ja vaikutusten arviointi
- Lahden kaupunkiseudun rakennemallin vaihtoehtojen liikenteellinen vertailu
- Eteläisen ohitien ns. Renkomäen vaihtoehdon liittymäjärjestelyjen selvitys
- VT 12:sta ns. 0+ vaihtoehdon selvitys
- Tielaitoksen tieselvitys maakuntakaavaa varten (Kanta-Hämeen tapaan)
- VT 12 Uusikylä-Kausala ympäristövaikutusten arviointi
- Nostavan ja Hennan alueiden logistiikka-alueisiin liittyvät hankeselvitykset
- Logistiikka-alueiden toteuttamisedellytysten tarkastelu
- Turvetuottajien selvitykset: Kärkölän Isosuo, Hartolan Isosuo, Nastolan Ukonsuo, Hollolan Hirvisuo
- Sähköverkkoon liittyvät selvitykset

Keskustelussa nousi esiin:

- Tieverkon osalta kaavassa ”passiivinen ote”, Hämeen tiepiirin alueella Pirkanmaa ja Kanta-Häme viitoittavat verkon tiheyttä; Päijät-Hämeessä joidenkin teiden luokka laskee

29.10.2004

- Maakuntakaavaan tulossa lisää kyliä, joihin ei kaavakartalla kytkeydy tietä; osa kylistä pieniä, mutta loma-asutuksella jo nyt huomattava merkitys, jonka odotetaan pitkällä aikavälillä vielä lisääntyvän; kylien kaksijakoinen merkintä tulossa myös ehdotuskartalle
- Valta-, kanta- ja seututiet on merkittävä kaavakartalle; joitakin yhdysteitäkin voi merkitä tielaitoksen yleisiä teitä koskeneen selvityksen mukaisesti (MRL:n 83§:n mukaiset liikennealueet)
- Esitystapana voisi olla nykyinen ja tuleva tieluokka esim. yt->st tai myös päinvastoin, jos tieluokka putoaa
- Tieverkossa voidaan ehdotusvaiheessa esittää sellaisissa tapauksissa vaihtoehtoiset linjaukset, joissa vaihtoehdolla ei ole merkitystä yhdyskuntarakenteeseen; Renkomäki ja Laune – vaihtoehdoilla on merkitystä rakenteeseen, joten nähtävälle laitettavassa ehdotuksessa tulee olla vain yksi linjaus VT12:sta
- VT12 sijoittumisella on oleellisia vaikutuksia kaupallisten palveluiden, muun tie/katuverkon sijoittumiseen ja muuhun yhdyskuntarakenteeseen (myös logistiikkaratkaisut)
- Renkomäki edellyttää pääkatua Launeelle ja vaatii lisäselvittelyä mm. vaikutukset nykylinjaukseen ja muu tieverkko sekä muu maankäyttö, Launeen linjauksesta on riittävät selvitykset olemassa
- VT12 Uudestakylästä itään vanha yleissuunnitelma eteläisestä vaihtoehdosta riittävä, YVA-menettely antaa lisätietoa asiasta
- Puolustusvoimien Hälvälän alueen osalta ei ole ongelmia; vahvistetun seutukaavan Sg merkintä harkittava, koska suojelualueilla ei ole voimassa metsälaki
- Vesivehmaan lentokentän nykyiset selvitykset riittävät, reittiliikennekentistä edellytetään tarkempia selvityksiä
- Mäntyharjun ja Kymijoen kanava siirretään maakuntakaavaan, passiivin ote
- Lahti-Mikkeli oikorata katkoviivamerkinällä, jolloin selvitykset riittävät
- Teknisen huollon kysymyksissä passiivinen ote
- Sähköverkkoon korjaukset linjaselvitysten ja toteutuneiden hankkeiden perusteella vahvistetussa kaavassa on vanhentunut verkko, huomioitava vaikutukset Natura-alueisiin, jos ei YVA-menettelyä ole tehty merkittävä ohjeellisina linjoina
- Kiviainesasioissa Päijät-Hämeessä ei ole POSKI-projektin kaltaista tarkastelua, riittää jos ei alueet on esitetty ja selostuksessa on kerrottu, että aihetta ei ole kaavassa tarkasteltu kattavasti
- Turpeenottoalueista on esityksiä tuottajilta, joista ovat toimittaneet selvityksiä; selvityksistä tulee ilmetä teknis-taloudelliset edellytykset, luonto ja vesistövaikutukset; ympäristökeskuksen asiantuntemusta tarvitaan em. selvitysten riittävyden arvioinnissa
- Logistiikka-alueiden mitoitus on oltava realistinen, mutta perusteltu joustavuus tarpeen

3. Jatkosta sopiminen

Sovittiin, että järjestetään Hämeen ympäristökeskuksen ja Päijät-Hämeen liiton kesken neuvottelu, jossa käydään läpi Natura-alueet alue alueelta. Tarkoituksena on selvittää, onko riskejä, että Natura-alueiden suojeluarvot saattaisivat vaarantua maakuntakaavan maankäyttöratkaisuilla ja että edellyttäisikö tilanne LSL 65§ mukaista arviointi- ja lausunnotmenettelyä.

Sovittiin, että järjestetään samalle ympäristöministeriön, ympäristökeskuksen ja liiton osallistujajoukolle uusi neuvottelu, kun maakuntakaavatyön selvitykset ovat valmistuneet.

Sovittiin, että Maaret Stenströmille lähetetään selvitykset sitä mukaa, kun ne valmistuvat.

4. Tilaisuuden päätös

Päätettiin tilaisuus 14.15.

Muistiin kirjasi 8.11.2004

Riitta Laitinen